

Його переклад Біблії українською мовою залишається знаковим досягненням, що символізує нерозривність мови, культури та віри. Бачення Огієнка України, де люди можуть вільно молитися, навчатися та висловлюватися своєю мовою, стало реальністю в пострадянську добу.

Незважаючи на перешкоди, бачення Огієнка україномовної, незалежної нації збереглося. Його праці надихали майбутні покоління українських науковців, духовенства та активістів, які продовжували боротьбу за мовні та культурні права навіть у найтемніші періоди радянських репресій.

Поки нація бореться з наслідками війни, спадщина Огієнка слугує дороговказом, надихаючи українців об'єднуватися навколо спільної мови, культури та віри, зрештою сприяючи сильному почуттю національної ідентичності серед лиховісної війни.

Ключові слова: національна ідентичність, війна, мова, культура, патріотизм, духовність.

Отримано: 2.10.2024 р.

УДК 811.161.2'37:821.161.2-3

DOI: 10.32626/2309-7086.2024-21.37-44

Людмила Марчук

*ORCID 0000-0002-9022-2103,
доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри журналістики,
Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка*

Уляна Чайковська

*ORCID 0009-0001-1419-7938,
асистент кафедри української мови,
заклад вищої освіти «Подільський державний університет»*

КОНЦЕПТ «ВІРА» ТА ЙОГО КОНТРАРНІ АНТИПОДИ (на матеріалі української художньої прози)

Аналіз основних концептів, що входять в мовну картину світу, дозволяє проникнути в сферу мовної свідомості особистості й етносу в цілому, визначити ступінь співвідношень мови і особистості, особистості і народної культури. Мова завжди відображає національний характер мислення, вона, по суті, є об'єднаною духовною енергією народу. Ця духовна енергія, або душа народу, утілюється в окремих елементах мови і таким чином складає своєрідну мовну картину світу, яка, в свою чергу базується як з комплементарних, так і на контрарних відношеннях.

Ключові слова: мовна картина світу, контрарні відношення, комплементарні відношення, концепт, категорія людського буття, когніція, когнітивна метафора.

Постановка проблеми. Концептуалізація здійснюється у процесі соціалізації людини і починається із засвоєння довкілля спершу чуттєвою сферою, згодом – шляхом формування цілісних образів і відповідної мисленнєвої обробки отриманої інформації. За рахунок такого процесу термін «картина світу» віддзеркалює багатовимірність вияву когніцій людини в різних сферах, вияв експансіонізму, тобто вихід лінгвістики за межі науки. Разом із тим

філософи й психологи, культурологи й філологи, теологи й мистецтвознавці, етнологи й фольклористи прагнуть виділити, описати й осмислити основні морально-етичні категорії людського буття, пізнати їхню природу, властиві їм трансформації смислів, той образний світ, що захований у них, а по тому – й трансцендентний, метафоричний сенс існування загальнолюдських орієнтирів, у нашому розумінні – концептів. Концепт «(від лат. *Concertus* – поняття) – інформаційна структура свідомості, різносубстратна, певним чином організована одиниця пам'яті, яка містить сукупність знань про об'єкт пізнання, вербальних і невербальних, набутих шляхом взаємодії п'яти психічних функцій свідомості й позасвідомого» [6, с.256].

Е. Сепір зазначає: «...коли йдеться про мову, що розглядається як система символів, яка відображає фізичні й соціальні умови, в яких перебуває група людей, під терміном «середовище» доцільно розуміти фізичні та соціальні чинники. Під фізичними маємо на увазі географічні характеристики країни, розташування щодо узбережжя водойм, рельєф (низини, долини, висоти, гори), клімат, кількість опадів, а також те, що можна назвати економічним базисом буття людини – флору, фауну та корисні копалини в регіоні. До соціального середовища входять різноманітні соціальні чинники, які формують спосіб життя й світогляд кожного індивіда. Серед найсуттєвіших з них релігії, етичні стандарти, форма політичного устрою та мистецтва» [14, с.14]. Саме з цієї позиції цікаво дослідити концепт «віра» та концепти з абсолютно протилежним, контрарним значенням, які створюють не лише певне мовленнєво-мисленнєве середовище, а й, за рахунок когнітивних метафор, передають наше уявлення про навколишній світ.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Як твердять філософи, *віра* – форма знання, істина, переконання; за Гегелем, «...це також знання, тільки у своєрідній формі» [12, с.48]. Нерідко в це поняття включається містичний зміст («духовна здатність людської душі безпосередньо знати таємні пласти буття, містично (зосереджено) перебувати в предметі пізнання та інтуїтивно осягати його сутності» [12, с.48]), тобто й за такими міркуваннями, *віра* – вияв знання, прагнення пізнати невідоме, утаємничене:

Якщо Бог зачинить одні двері, то відчинить тисячу, тільки треба прийти до нього з вірою і покірною [1, с.15].

«Дав тобі Бог лебединий вік, отамане, – сказав Тринитка після присуду, – тож хай подарує він тобі ще й такий журавлиний крик, як оце ти мені даруєш за мою віру в совість і розум твій» [2, с.143].

Й. Сліпий стверджував: «Це є людська віра і з нею стрічаємося на кожному кроці. Вона є головним джерелом людського знання, бо навіть кожна наука спирається на вірі, бо одні приймають висліди других за правдиві, не провірюючи їх. Коли я дивлюся на доокружний світ, переконаюся, що кожна річ має причину свого буття, нічого не діється в нім без достаточної рації; з того вношу, що і цілий світ мусить мати якусь причину. Я бачу, що існує рух, а матерія сама з себе змагає до беззладности, отже хтось мусів її рушити. Ця причина мусить бути розумна, бо в світі царює великий лад, краса, доцільність і гармонія. Всі люди є переконані, що існує таке надземське ество і звуть його Богом» [7]. Проблемами когнітології у вітчизняному мовознавстві займалися такі вчені, як К. Голобородько, І. Голубовська, В. Жайворонок, А. Загнітко, В. Івашенко, М. Кочерган, О. Селіванова та ін. Проте всі вони приходять до висновку, що потенціал значення слова в конкретному висловлюванні не реалі-

зується в повному обсязі. Щодо питання використання слова в різних контекстах висловлювався В. Еванс, який стверджував, що при кожному використанні слово задіє незалежну від контексту інформацію з одного боку і семантичне його значення може варіюватися в кожному окремому випадку [13, с.501].

Виклад основного матеріалу. Показове визначення слова *віра* в богословській літературі: «“Без віри догодити Богові неможливо, бо той, хто приходить до Бога, мусить вірувати, що Він є, а тим, хто шукає Його, Він дає нагороду” (Євр.11:6)

Щоб користуватися дарами благодаті Божої, необхідно мати живу сердечну віру. Не можна пізнати Бога, полюбити Його і знайти Його благословення, не маючи віри в Нього. Без віри неможливо утвердитись у християнській надії, не можна залишитись вірним Богу подвижником благочестя, неможливо із самовідреченням стояти на захисті істини і правди, не маючи непохитної віри в те, що потрібно захищати до смерті: “Лише в міру віри даються нам “усі божественні сили для життя і благочестя” (2 Пет.1,3). Тільки до того Бог близький своєю благодаттю, хто сам наближається до Нього вірою» [5].

Хай ти не змиришся в душі з новою вірою, хто ж про це знатиме чи карати за це буде? [1, с.16].

Характеристику поняття дає «Філософський енциклопедичний словник»: «*віра* – термін для позначення особливого екзистенційного, духовного акту людської життєдіяльності, який не визначається лише практичними, емпіричними чи теоретичними засадами його своєрідності, змісту, основ і критеріїв; одна з найважливіших специфічних здатностей людини сприймати належне як суще, бажане як дійсне, майбутнє як сучасне; сприймати не підтверджені соціально-історичним чи індивідуальним практичним або ж пізнавальним досвідом, не обґрунтовані емпіричними, експериментальними чи логічними засобами знання, цінності, норми та ідеали як істинні, автентичні характеристики об’єктивної реальності; підґрунтя і складник адекватного вираження людських світоглядношень, надій і сподівань; одна з наріжних світоглядних категорій» [11, с.92].

У цьому визначенні, що охоплює онтологічні, соціальні, релігійні та інші категоріальні ознаки для художнього дискурсу, вочевидь, характерне використання поняття *віра* в значенні здатності людини сприймати належне як бажане чи дійсне, майбутнє як сучасне, хоча й інші тлумачення, в тому числі не лише зазначені, виявлять себе в художніх рецепціях:

Просила пожаліти її – не може віри своєї зрадити, чоловіка свого, знакомитого полковника Саміїла, забути не може... [1, с.11].

Калнишевський обвіяв неспокойним поглядом передні ряди і зрозумів: як не потопче він зараз, отут перед народом, Катерининою листа, то козацтво потопче свою віру в нього [2, с.133].

Отож, в основі *віри* лежить орієнтація на добре, краще, належне, корисне тощо, тобто лише на позитивне; наслідок вірування має тим самим лише оцінку «добре». Тим більш прикрим є розчарування, біль, страждання від невиправданої *віри*:

Засумнівався у правдах віри або, може, душа забажала приблизитися до Господа? [2, с.69].

Не допомагає П’ятдесятий псалом – мій досвід заперечує Бога. Мій досвід не може існувати разом з вірою [1, с.260].

Таким чином антиподом до «*віри*» стає «*зневір'я*» або «*безвір'я*»:

Страшне безвір'я опановує людину в поспільності карликів. Серед них глухо і страшно. Серед них – сліпа покора, байдужість і упадок духу [1, с.309].

Щодо тлумачення лексеми «віра» як сакрального в текстах Івана Огієнка, то Зиновій Тіменник стверджував, що «при осмисленні ідеї Бога помітна багато-значність у вживанні поняття “віра”: як синонім конкретної релігії (християнська віра – християнство); як рівнозначного терміна щодо конфесійної орієнтації (православна віра – православ'я), як визначального поняття будь-якої релігії (у моделі “віра-розум”); як поєднання язичницько-християнських понять та явищ у синкретичних виявах (уже в контексті терміна “двоєвір'я”) і, врешті, – як трактування ще двох похідних понять (“маловір'я”, “безвір'я”) [Огієнко, с.151, 149]» [10].

О. Кузнецов подає психологічний аналіз поняття віри та розглядає етимологію цього слова в інших мовах, що дозволило йому виділити такі його основні значення, як вірність, служіння, щирість, переконаність, істинність, правильність, а також такі функції віри, як емоційно-терапевтичну та комунікативну. Характеризує релігійну віру як впевненість у реальному існуванні Бога (трансцендентного), зумовлену прагненням до самотрансценденції, виходу за межі власних можливостей та достовірного знання. Визначає психологічні ознаки релігійної віри [Кузнецов]. Він зазначає, що «...віра в онтологічному розумінні – це постійне прагнення до істини буття, що оформлюється, проявляється для людини згідно з її становлення як істинної» [4, с.294].

Ви побачите бога-творця в останній день суду лице в лице так, як бачите тепер подібних вам. Всі, хто поклоняється ідолам, замість істинного бога, будуть скинуті в полум'я вічне [1, с.19].

А тебе, о господи, не мучитиме совість, коли загине моя дитина? [1, с.17].

Уявлення про сутність віри і вірувань значно розширюються й поглиблюються. Духовний концепт «*Віри*» виникає на основі концепту «*Довіра*» або ж навпаки. Наприклад:

Калнишевський скупо усміхнувся до молодика й далі дивився у натовп, радіючи зі своєї влади над людьми, з їхнього довір'я... [2, с.31].

Власне теологія вбачає у вірі «джерело і центр усього релігійного життя». І далі: «віра, згідно з Біблією, має наче два полюси: довіру до особи “вірної”, котра належить до людини, і дію розуму, якому слово чи знамення допомагає осягнути реальність невидимого» [8, с.145]. Ідеться про людей із вірою в Ісуса і Його слово, віру в воскресіння, про інші релігійні поняття, що передбачають «перемогу, яка перемогла світ». Тлумачення зосереджуються виключно у сфері віри в Бога. Наприклад:

Де нема Бога, там диявол панує! – сахнувся Єніфаній, злякавшись слів господаря, які вдарили в його серце докором, що й сам так не раз думав у хвилини розпачу [1, с.282].

Слово віра має значення:

- 1) упевненість у чомусь, у здійсненні чого-небудь;
- 2) те саме, що довір'я;
- 3) рел. визнання існування Бога, переконання в реальному існуванні чогось надприродного [9, I, с.679].

Обмеженість цих тлумачень виявляє себе не лише в тому, що віра в Бога розглядається як сполука із сфери виключно релігійного життя, а й у відсутності принаймні таких значень, як:

- 1) переконаність у гідності, позитивних якостях кого-небудь, у правильності, розумності і т. под. поведінки, життя кого-небудь;
- 2) те чи інше релігійне вчення; релігія.

Не висвітлені в цих визначеннях і супровідні значення, додаткові конотації, оцінні позначки тощо. В словниках не розкрито психологію *віри*, підгрунтя релігійності, підвалини *віри* в Бога тощо.

Розгалуження іменника *віра* на дієслівні утворення *вірити* й *вірувати* лише з частковим розходженням значень характерне з погляду зосередження у вихідному слові *віра* наповнення семантичної структури похідних. За СУМом, *вірити* має значення:

- 1) бути впевненим, переконаним у чому-небудь;
- 2) приймати щось за правду;
- 3) мати довір'я до когось;
- 4) бути релігійним; вірувати;
- 5) *тільки 2 ос. оди. і мн.* вставне слово, що вживається для більшого переконання того, до кого звернена мова [9, I, с.680]:

...і, можливо, вже ніколи не хоче знати, яка **віра** була в її батьків, та й узагалі **не повірить**, що може бути щось інше, крім магометанського бога, на світі [1, с.19].

Милостивий генерал – поручику і кавалере, – дарувала цариця у листі і ласку й чин, – я **вірю**, що все ви робите з гарячого старання для батьківщини й особисто для мене [2, с.152].

Вірувати вживається у значеннях:

- 1) бути релігійним, вірити в Бога, у надприродні сили;
- 2) *рідко* бути певним, переконаним у чому-небудь [9, I, с.682].

Тобто обидва значення дієслова *вірувати* знаходять відтворення у значеннях дієслова *вірити*, хоч первинність і вторинність значень, частотність уживання цих дієслів у різних функціях не збігаються. Вислів *вірую в Бога*, очевидно, є визначальним для цього дієслова.

Уживання дієслів *вірити*, *вірувати* тісно пов'язане з роллю наратора – як носія Я-концепції, так і виразника думок, почуттів, переживань, переконань інших персонажів.

Фраземи *вірити на слово*, *не вірити своїм (власним) вухам*, *не вірити своїм (власним) очам*, *самому собі не вірити* мають у своїй соматичній мотивації сему невпевненості в тому, в що можна вірити; таким чином утверджується ідея відносності *віри*, невпевненості в можливість її реалізації.

Переходи, «переливання» *віри* й *зневіри* одне в одне чітко не визначаються, та й чи може бути фіксованою їхня межа, адже йдеться про перебіг почуттів, переживань і емоцій?

Українська художня література звертається до поняття *віри*, коли прагне довести: людина живе тим, що надіється тим, що бачить своє майбутнє кращим, аніж воно є. І в цьому сенс людського життя. Віра знаходить конкретні реалізації у сім'ї, у побуті, щоденних стосунках. Віра живе в українській сім'ї, і вірність роду – це і віра в силу, яку дає родина, близькі. Без *віри* в людей, у себе, в свій народ людина не може жити:

Може, моя **віра** у вільну Україну, що наснажувала колись гетьмана, надихне людей на переможну битву [1, с.312].

А коли віра втрачається, коли залишають сили і вже нема на що сподіватися, людина все одно шукає порятунку, можливо, в чомусь іншому, але не менш важливому, – в любові, добрі, правді:

Чи, може, осінило тебе світло визвольного духу і дикі пристрасті твої змінились пошуками правди? [1, с.6].

Віра знаходить свої реальні, предметні образи. Вона підтримується церковними обрядами. Дитину називають її ім'ям. Святкують день «Віри, Надії і Любові». Божі храми – конкретні носії ідеї віри і в пришествя Христа, і в кращу долю кожного.

Наприклад: *А ти, безсилий, знищений ним ліліпут духа й тіла з його волі проклятий чинити зло, з його ж волі знесилений тілом, столочений життям, – хочеш відновити храм душі своєї?* [1, с.261]; *Кожен мент нашого життя – це вже історія, і коли ми втрачаємо її з пам'яті – стаємо ліліпутами, що не мають храму* [1, с.327].

За християнською традицією, символом віри є *хрест* (хоч його образний «ореол» багатозначний і неоднорідний):

А здолавши хресну дорогу, постав на батуринському згарищі хреста, признайся народу во грісі своїм і дай себе розіп'яти [1, с.412].

– *Прости мене, мій боже...Ми не топтали хреста, це снилося. Прости* [1, с.20].

Відгомін цього значення відчувається у фраземах на зразок *нести свій хрест, нести важкий хрест, мов із хреста знятий*, тобто переносити будь-які випробування, зрештою, в ім'я своїх переконань, своєї віри.

Уособленням віри можуть виступати й інші предметні поняття, скажімо, та ж *церква*:

Дивися, Мальво, – сказала Марія, підвівши голову. – Дивися і запам'ятай: це божя церква [1, с.22].

Не церкви руйнують, а душі людські [1, с.93] (руйнування церкви як символу віри письменник порівнює з руйнуванням духовності, внутрішнього світу людини).

Висновки. Однак безсумнівним є той факт, що вербальне вираження мисленнєвого сприйняття довкілля є засобом доступу до концептуальної інформації. Концепти, як згустки сутності, можуть мати регулярні, закріплені за ними мовні засоби вербалізації, актуальні для мислення та спілкування, або ж не мати таких мовних засобів, але бути глибоко особистісними. Крім того, основні концепти будь-якої картини світу базуються на опозиційних зв'язках, які одночасно можуть підтверджувати або заперечувати думку автора тексту, об'єднуючись в одне ціле, завершене мислетворення.

Список використаних джерел і літератури:

1. Іваничук Р.І. Мальви (Яничари). Орда: Романи. Харків: Свроекспрес, 2000. 416 с.
2. Іваничук Р.І. Журавлиний крик: Роман. Харків: Фоліо, 2006. 382с.
3. Лларіон Митр. Мої проповіді. Ч 1. Вінніпег: Накладом Товариства «Волинь», 1973. 187 с.
4. Кузнецов О. Психологічний аналіз феномену віри у науковому пізнанні. *Психологія і особистість*, (1), 2019. С. 289-297. URL: <https://doi.org/10.33989/2226-4078.2017.1.163566>.

5. Лозинський Кипріан. Значення віри в житті християнина. 08.10.2010. URL: <http://lpba.org.ua/tag/vira>.
6. Селіванова Олена. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-Київ, 2006. 716 с.
7. Сліпий Йосип. Віра і наука / URL:<https://zbruc.eu/node/62414>.
8. Словник біблійного богослов'я / за ред. Ксав'є Леон-Дюфура... [та ін.]; пер. з фр. Вл. Софрона Мудрого. Львів, 2010. 992 с.
9. Словник української мови: в 11 т. / редкол. І.К. Білодід (голова) та ін. Київ: Наук. думка, 1970-1980.
10. Тіменик З. Ідеї філософії релігії у митрополита Іларіона (Огієнка) і процес вірування. URL: <http://surl.li/chhmzw>.
11. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії імені Г.С. Сковороди; [редкол.: В.І. Шинкарук (голова) та ін.]. Київ: Абрис, 2002. VI, 742 с.
12. Хмельовський Орест. Теорія образотворення. Луцьк: Луцький державний технічний університет, 2000. 507 с.
13. Evans V. Lexical Concepts, cognitive models and meaning-construction. *Cognitive Linguistics*. 2006. Oxford University. P. 491-534.
14. Sapir E. Language and Environment. The Ecolinguistics Reader: Language, Ecology and Environment / [ed. A. Fill, P. Mühlhäusler]. Continuum: London and New York, 2001. S. 13-23.

References:

1. Ivanychuk, R.I. (2000). *Malvy (Yanychary)*. Orda: Romany. [Mallows (Janissaries). Horde: Novels]. Kharkiv: Yevroekspres. (in Ukr.).
2. Ivanychuk, R.I. (2006). *Zhuravlynyi kryk: Roman*. [Crane's cry: A novel]. Kharkiv: Folio. (in Ukr.).
3. Ilarion Mytr. (1973). *Moi propovidi*. [My sermons]. Ch. 1. Winnipeg: Nakladom Tovarystva «Volyn». (in Ukr.).
4. Kuznietsov, O. (2019). *Psykholohichniy analiz fenomenu viry u naukovomu piznanni*. [Psychological analysis of the phenomenon of faith in scientific knowledge]. *Psykholohiia i osobystist*. [Psychology and personality]. (1). URL: <https://doi.org/10.33989/2226-4078.2017.1.163566> (in Ukr.).
5. Lozynskyi, Kyprian (08.10.2010). *Znachennia viry v zhytti khrystyiany*. [The importance of faith in the life of a Christian]. URL: <http://lpba.org.ua/tag/vira> (in Ukr.).
6. Selivanova, Olena. *Suchasna linhvistyka: terminolohichna entsyklopediia*. [Modern linguistics: a terminological encyclopedia]. Poltava: Dovkillia-Kyiv (in Ukr.).
7. Slipyi, Yosyp. *Vira i nauka*. [Faith and science]. URL:<https://zbruc.eu/node/62414> (in Ukr.).
8. *Slovyk bibliinoho bohoslavia* (2010). [Dictionary of Biblical Theology], Za red. Ksavie Leon-Diufera... [та ін.]; пер. з фр. VI. Sofrona Mudroho. Lviv. (in Ukr.).
9. *Slovyk ukrainskoi movy: V 11 t. (1970-1980)*. [Dictionary of the Ukrainian language: In 11 volumes] / redkol. I.K. Bilodid (holova) ta in. Kyiv: Nauk. Dumka. (in Ukr.).
10. Timenyk, Z. (2010). *Idei filosofii religii u mytropolyta Ilariona (Ohienka) i protses viruvannia*. [Ideas of the philosophy of religion of Metropolitan Hilarion (Ohienko) and the process of belief]. URL: <http://surl.li/cwmeqk> (in Ukr.).
11. *Filosofskiy entsyklopedychnyi slovyk (2002, Vs)*. [Philosophical encyclopedic dictionary] / NAN Ukrainy, In-t filosofii imeni H.S. Skovorody; [redkol.: V.I. Shynkaruk (holova) ta in.]. Kyiv: Abrys. (in Ukr.).
12. Khmelovskyi, Orest (2000). *Teoriia obrazotvorennia*. [Teoriia obrazotvorennia]. Lutsk: Lutskiy derzhavnyi tekhnichnyi universytet (in Ukr.).
13. Evans, V. (2006). *Lexical Concepts, cognitive models and meaning-construction*. *Cognitive Linguistics*. Oxford University (in English).

14. Sapir, E. (2001). Language and Environment. *The Ecolinguistics Reader: Language, Ecology and Environment* [ed. A. Fill, P. Mühlhäusler]. Continnum: London and New York. (in English).

Liudmyla Marchuk, Uliana Chaikovska

THE CONCEPT OF «FAITH» AND ITS CONTRARY ANTIPODIES (BASED ON THE MATERIAL OF UKRAINIAN FICTION)

The conceptual and terminological apparatus of the study of the concept of faith in the worldview of the Ukrainian people, the method of linguistic description of language material are determined by the purpose of the work, the content and nature of the research tasks. The concept of conceptualization is decisive, which we consider as a characteristic conceptual classification of information perceived by a person and interpreted by him with the help of various cognitive mechanisms.

The result of conceptualization is the formation of a conceptual system as a network of concepts in the human mind under the influence of the collective consciousness of the ethnic community, its culture and language.

A concept is an informational structure of consciousness, which contains a set of verbal and nonverbal knowledge about the object of cognition, acquired through the interaction of the five mental functions of consciousness and the unconscious. Concepts contain individual sensations, feelings, images, mental structures, but they are largely determined by linguistic categorization, processes of socialization, and inculturation.

The analysis of the linguistic means of the concept is carried out by using the model of the mental-psychonetic complex, which is an idealized scheme of a fragment of knowledge, in the structure of which there is a propositional-dictum nuclear component, an associative-terminal peripheral part, an end-to-end mode component (evaluations and emotions).

At the same time, the specific characterization of the features of the verbal manifestation of the concept takes into account the principle of two-vectority, which consists in the counter analysis «from word to thought» and «from thought to word» and two main procedures: cognitive and onomasiological analysis (determines the motivational mechanisms of this vocabulary group, which are a factor in conceptualization); textual and interpretive analysis.

The concept is a direct component of the conceptual picture of the world, which tends towards universality. The peculiarities of the verbal representation of the concept determine the specificity of the content and organization of the linguistic picture of the world, which manifests itself as a nationally distinctive linguistic phenomenon determined by a whole set of different factors.

Key words: language picture of the world, opposite relations, complementary relations, concept, category of human existence, cognition, cognitive metaphor.

Отримано: 18.10.2024 р.